

Punkt 25.

Godkendelse af pålæg af dyrkningsrestriktioner - Gravsholtvej 34, Vodskov (matr. nr. 14c Horsens By, Horsens)

2016-024061

By- og Landskabsforvaltningen indstiller, at byrådet godkender,

at der træffes beslutning om pålæg af dyrkningsrestriktioner ifølge lov om miljøbeskyttelse § 26a med begrundelse som anført nedenfor,

at lodsejerens indsigelse, om at det ekspropriative indgreb ikke er nødvendigt for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider, ikke tages til følge, og

at By- og Landskabsforvaltningen bemyndiges til at indgå forlig med lodsejer vedrørende erstatningen eller at indbringe sagen for Taksationsmyndighederne.

Beslutning:

Anbefales

Jens Toft-Nielsen var fraværende.

Sagsbeskrivelse

Miljø- og Energiudvalget har på sit møde den 7. april 2016 (pkt. 14) besluttet at anmode By- og Landskabsforvaltningen om at gennemføre pålæg af rådighedsindskrænkninger til beskyttelse af grundvandet ifølge lov om miljøbeskyttelse § 26a på ejendommen Gravsholtvej 34, Langholt. Rådighedsindskrænkningen skal i henhold til den gældende indsatsplan baseres på maksimal nedsivning af 25 mg nitrat pr. liter fra rodzonen i indvindingsoplandet og ingen brug af pesticider i kildepladszonen.

I forbindelse med indsatsplanlægning til beskyttelse af grundvandet tager man udgangspunkt i de konkrete forhold og behov. Den hidtidige lovgivningsmæssige regulering, der gælder for alle, har resulteret i en vis reduktion af brugen af både nitrat og pesticider. Med indsatsplanerne vedtages der derimod konkrete og målrettede tiltag der i sagens natur er skrappe end den generelle lovgivning, såfremt det vurderes nødvendigt for at sikre grundvandet netop der.

Aalborg Kommunes opgave i forbindelse med beskyttelsen af grundvandet er at sikre, at der også på lang sigt er rent drikkevand til kommunens borgere, og ikke kun, at grænseværdierne overholdes her og nu. Geologiske forhold kan gøre et grundvandsområde permanent sårbar over for forurening. Regelsættet, der bygger på et forsigtighedsprincip, er formuleret til at omfatte de rådighedsindskrænkninger, som er nødvendige for at sikre – ikke blot nuværende - men også fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider.

For at sikre at forbrugerne i Langholt også i fremtiden kan forsynes med rent, urensset drikkevand, vedtog udvalget for Teknik og Miljø, Nordjyllands Amt, den 5. december 2006 indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Hammer Bakker og Tylstrup, herunder Horsens-Langholt Vandværk. Indsatsplanen er bl.a. udarbejdet i henhold til Lovbekendtgørelse nr. 130 af 26. februar 1999 om vandforsyning m. m samt Bekendtgørelse nr. 494 af 28. maj 2000 om indsatsplaner.

Indsatsplanen indeholder en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse af grundvandet, jf. Vandforsyningslovens § 13.

Med baggrund i indsatsplanen forhandler Vandsamarbejde Aalborg frivillige aftaler efter Vandforsyningslovens § 13d om tinglysning af dyrkningsdeklARATIONER. Såfremt det ikke er muligt at indgå frivillige aftaler, opnås målsætningen med et pålæg efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a og evt. § 24.

Horsens-Langholt Vandværk er vigtig for forsyning af området med rent drikkevand og har de seneste år solgt omkring 95.000 m³ vand pr. år. Horsens-Langholt vandværk indvinder fra et frit grundvandsmagasin, der er domineret af sandlag med tynde og usammenhængende indslag af ler. Grundvandsmagasinet er ikke overlejret af betydende lerlag, og er derfor sårbar over for pesticider og nitrat. Vandet fra vandværket indeholdt i 2003, 2010 og 2011 mellem 50 og 52 mg nitrat/l. Efter ibrugtagning af en ny boring har nitratindholdet overholdt drikkevandskvalitetskriteriet på 50 mg nitrat pr. l. Der blev i 2002, 2004 og 2005 fundet pesticider i det vand, der blev leveret til forbrugerne, dog under grænseværdien.

Der er i 2008 og igen i 2013 udarbejdet handlingsplaner for Horsens-Langholt Vandværk for at afdække dels om vandværket fortsat vurderes relevant for den fremtidige vandforsyning i området, dels om det er nødvendigt at ændre på de fysiske forhold, herunder både drift og arealanvendelsen. Tilsvarende overvåges grundvandskvaliteten i de relevante borer i nærområdet.

Handleplanerne beskriver, at kildepladsen er sårbar over for miljøfremmede stoffer og nitrat, men konkluderer, at der på relativt kort tid bør kunne ses en effekt af ændret arealanvendelse i indvindingsoplandet.

Det vurderes, at det med baggrund i vandkvaliteten og indsatsplanen er nødvendigt at pålægge rådighedsindskrænkninger efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a med maksimal nedsivning af nitrat på 25 mg/l fra rodzonen og ingen anvendelse af pesticider for den del af arealet, der ligger i kildepladszonen, mens pålægget for den resterende del af arealet som udgangspunkt alene omfatter en maksimal nedsivning af nitrat på 25 mg/l fra rodzonen.

Berørt ejendom

Pålægget af dyrkningsrestriktionen omfatter det på kortbilag af 21. april 2016 markerede areal, matr. nr. 14c Horsens By, Horsens. Dyrkningsrestriktionernes omfang fremgår af udkast til dyrkningsdeklaration af 21. april 2016.

Øvrige oplysninger

Under åstedsforsretningen den 25. oktober 2016 blev der redegjort for de påtænkte pålæg af dyrkningsrestriktioner og disses nærmere omfang, og det blev påvist, hvorledes de påtænkte foranstaltninger vil berøre den omfattede ejendom.

Indsigelse

Rådgiver Hans Ole Kristensen, AgriNord har på lodsejers vegne den 18. november 2016 gjort følgende gældende:

Simon Christiansen er som udgangspunkt imod dyrkningsrestriktionerne og finder dem ubegrundede. Såfremt Aalborg Kommune alligevel vil pålægge restriktionerne, anbefaler Simon Christiansen, at hele matr. nr. 14c Horsens By, Horsens pålægges de samlede restriktioner (både gødnings- og sprøjtningsforbud), fordi det ikke er hensigtsmæssigt at opdele driften på arealet i en del med f.eks. sprøjteforbud og en del uden. På det fremlagte dyrkningsrids er afgrænsning af matr. nr. 14c ikke markeret, men Simon Christiansen oplæg er, at hele parcellen 14c omfattes af deklarationen.

- *Der er ikke i det udsendte materiale til åstedsforsretningen begrundelse for ekspropriationen.*
- *Der er ikke i materialet henvist til indsatsplanen for Horsens-Langholt Vandværk, og der er ikke gjort noget forsøg på at begrunde indgrebets omfang eller nødvendighed.*

Henvisning til indsatsplanen i sig selv vil i dette tilfælde ikke være nok.

Det er bestemt i indsatsplanen, at den skal revideres hvert 4. år. Planen er fra 2006, så der mangler 2 revisioner – i 2010 og 2014. Disse revisioner anses som særdeles vigtige, for de ville udgøre en ny vurdering af indsatsbehovet i lyset af de ændringer, der er sket i de foregående 4 år.

Planen er ikke opdateret og aktuel, men vedtaget i 2007. Siden da er meget ændret.

Ydermere angiver indsatsplanen en bred vifte af initiativer til beskyttelse af drikkevandet. Eftersom dyrkningsrestriktionerne kun er en af mulighederne, som planen indeholder, menes at alene en henvisning til planen ikke kan begrunde ekspropriation af dyrkningsrettigheder. Der findes ikke en aktuel opdateret vurdering angående nødvendigheden af ekspropriation – hverken hvorvidt der aktuelt er sådanne problemer, at dyrkningsrestriktionerne er løsningen, eller hvorvidt dyrkningsrestriktionerne er den eneste løsning. Begge betingelser skal være opfyldt for, at der lovligt kan ske ekspropriation.

Dermed er §7 i bkg. om indsatsplaner nr. 912 af 27. juni 2016, som angiver betingelserne for ekspropriation i henhold til indsatsplaner, ikke overholdt.

Det opfordres til, at der ikke træffes beslutning på det mangelfulde grundlag.

I stedet kunne vandværket etablere et monitoringssystem, så udviklingen i grundvandets tilstand følges nøjere.

Der findes monitoringsboringer i indvindingsoplandet, som tilsyneladende ikke bruges. Hertil kommer, at Simon Christiansen har tilbudt at bidrage til monitoring, men det tilbud blev afvist ved åstedsforsretningen.

Det er uforståeligt, at man vil ekspropriere uden at have tæt kendskab til grundvandets tilstand og dannelse i oplandet.

Begrundelse

Aalborg Kommunes opgave i forbindelse med beskyttelsen af grundvandet er at sikre, at der også på lang sigt er rent drikkevand til kommunens borgere, og ikke kun, at grænseværdierne overholdes her og nu.

Jf. Miljøbeskyttelseslovens §26a kan Aalborg Kommune pålægge ejeren af en ejendom i området de rådhedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider. Rådighedsindskrænkninger på den pågældende ejendom pålægges med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 26a.

De tekniske forhold på Horsens-Langholt Vandværk er gennemgået og vurderet i 2 handleplaner. Handlingsplanerne beskriver, at kildepladsen er sårbar over for miljøfremmede stoffer og nitrat, men konkluderer, at der på relativt kort tid, bør kunne ses en effekt af ændret arealanvendelse i indvindingsoplandet.

Vedrørende revision er dette beskrevet vagt i indsatsplanen. Ét sted står der "*Planen tages op til revision efter 4 år.*" et andet sted står der "*Indsatsplanen bør dog tages op til revision hvert 4 år.*" I Naturstyrelsens vejledning står der "*Det består ikke en pligt for kommunerne til at revidere allerede vedtagne indsatsplaner med en vis kadence.*" Uanset ovenstående, er Aalborg Kommune enig med AgriNord i, at det vil være ønskeligt hvis Staten afsatte midler til løbende revisioner af indsatsplaner, i stedet for alene at afsætte midler til at udarbejde planerne en gang. Aalborg Kommune mener dog ikke det er afgørende for den aktuelle sag, idet der forud for igangsætning af den frivillige forhandling efter MBLs §26a er udarbejdet 2 handleplaner for Horsens-Langholt Vandværk, der begge bekræfter behovet for beskyttelse.

Lodsejers tilbud om bidrag til monitoring er ikke relevant, idet grundvandet allerede med baggrund i indsatsplanen bliver overvåget. Tilbuddet afvises derfor.

Nitrat

Indvindingsoplandet for Horsens-Langholt Vandværk er i "Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer" udpeget som område med særlige drikkevandsinteresser. Arealet er endvidere udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde og indsatsområde for nitrat.

For at fastholde Aalborg Kommunes målsætning om at forsyning af drikkevand kan ske på grundlag af rent og urensset grundvand, er der 2 forhold der skal sikres, for at et vandværk også på sigt kan indgå i vandforsyningen:

- De tekniske forhold på vandværket og
- Grundvandskvaliteten.

På baggrund af handleplanerne er der blandt andet ændret i pumpestrategien samt etableret en boring yderligere. Disse tiltag har resulteret i en forbedret vandkvalitet af det drikkevand (Jf. analyser fra afgang vandværk) der leveres til forbrugerne i Langholt, og det danner baggrund for, at Horsens-Langholt Vandværk fortsat ses som en helt afgørende part i den fremtidige vandforsyning i området. Men det er en kortsigtet løsning.

Netop fordi de tekniske ændringer har vist, at vandværket er levedygtigt, er det essentielt at sikre, at grundvandet (Jf. analyser fra borerne) også er det – ved at lave en langsigtet løsning. De seneste analyser fra monitoringsboringerne DGU nr. 27.753 og 27.756, der begge er mindre påvirkede af vandindvindingen, viser ikke en forbedring af det øvre grundvand, der er på vej ned. Faktisk stiger nitratindholdet forsat i boring DGU nr. 27.756 der ligger i skel til matrikel 14c, Horsens By, Horsens. I 2014 var nitratindholdet 9 mg/l, i 2015 24 mg nitrat pr l og 27 mg nitrat pr l i februar 2016. Det er derfor nødvendigt for den fremtidige forsyning fra Horsens-Langholt Vandværk at arealanvendelsen ændres således, at vandværket også i fremtiden kan overholde kravene til drikkevand.

Indsatserne i indsatsplanen er fastsat med baggrund i områdets nitratsårbarhed og under hensyn til, hvor der sker grundvandsdannelse. Kortlægningen har vist, at der er behov for en særlig indsats over for nitrat i indvindingsoplandet til Horsens-Langholt Vandværk. Indvindingsoplandet til Horsens-Langholt Vandværk er derfor i indsatsplanen udpeget som prioritet 1, med en målsætning om maks. 25 mg nitrat pr i det vand, der forlader rodzonen.

Horsens-Langholt vandværk indvinder fra et frit grundvandsmagasin, der er domineret af sandlag med tynde og usammenhængende indslag af ler. Grundvandsmagasinet er ikke overlejret af betydende lerlag, og er derfor sårbar over for overfladepåvirkning. Vandværket indvinder 20-47 meter under terræn. Grundvandspejlet er ca. 9 meter under terræn.

Vandet fra indvindingsboring DGU nr. 27.971 indeholdt i 2005 og 2008 42 mg nitrat/l, i 2011 var det steget til 48 mg/l, og 50 mg/l i 2012, svarende til drikkevandskvalitetskriteriet. Herefter er nitratindholdet først målt igen

i 2016, hvor nitratindholdet er faldet til 26 mg/l. Faldet i nitrat kan skyldes den ændrede pumpestrategi og den ændrede arealanvendelse som følge af en frivillig aftale på matriklerne helt tæt på denne boring, hvilket er hensigten med tiltagene.

Vandet fra indvindingsboring DGU nr. 27.573 indeholdt, da boringen blev etableret i 1983, 11 mg nitrat /l. I 2011 var nitratindholdet steget til 56 mg/l, mens det i den seneste analyse fra 2013 var faldet til 48 mg/l. Det faldende nitratindhold er sammenfaldende med ibrugtagning af boring DGU nr. 27.1181 og den ændrede pumpestrategi.

DGU nr. 27.1181 er den nyeste indvindingsboring, taget i brug i 2011, hvor nitrat indholdet var 1,0 mg nitrat/l, mens indholdet i den seneste prøve fra 2013 var på 38 mg/l.

Drikkevandet leveret fra vandværket indeholdt i perioden 2010-2011 mellem 50 og 52 mg nitrat/l, mens det efter ibrugtagning af den nye boring er kommet under 40 mg/l. Indholdet af nitrat i boringerne indikerer, at redoxgrænsen ligger dybt i området. Dette betyder at jordens evne til at nedbryde nitrat i lagene over redoxgrænsen er minimal. Derfor er der behov for en ændret arealanvendelse med en begrænsning af brugen af kvælstof i oplandet til Horsens-Langholt Vandværk, der går videre end den generelle regulering.

Pesticider

Med baggrund i Naturstyrelsens brev dateret den 6. oktober 2011 til alle kommuner, er området, som arealet ligger i, vurderet også at være sårbart over for pesticider, idet området er udpeget som nitratfølsomt indvindingsopland med stor grundvandsdannelse. Dette bekræftes af flere fund af pesticider i boringerne.

Den generelle målsætning for indsatsområderne i indsatsplanen er, at anvendelse og håndtering af pesticider begrænses mest muligt, mens det for Horsens-Langholt er præciseret at kildepladszonen skal friholdes for anvendelse og håndtering af pesticider.

Der er i 2005, 2006 og 2012 fundet 2 nedbrydningsprodukter fra tidligere anvendte produkter (BAM og DEIA) i vandet fra indvindingsboring DGU nr. 27.971.

Der er i 2005 og 2006 fundet et tidligere anvendt pesticid (Desisopropyl Atrazin) i indvindingsboring DGU nr. 27.573.

Der blev i 2002, 2004 og 2005 fundet pesticider (Desisopropyl Atrazin) i det vand, der blev leveret til forbrugerne, dog under grænseværdien.

Der er desuden i 2013 fundet et nedbrydningsprodukt (DEIA) fra et tidligere anvendt pesticid i indvindingsboringen DGU nr. 27.1181.

Der er desuden fundet pesticidrester i monitoringsboringerne 27.753, 27.754 og 27.756.

I 2014 er det godkendte pesticid Mechlorprop fundet i monitoringsboring DGU nr. 27.753, dog i et niveau under grænseværdien.

I 2013, 2014 og 2015 er der fundet DEIA og desisopropylatrazin i DGU nr. 27.754-2. Indholdet af DEIA ligger mellem 0,04 og 0,08 µg/l, mens desisopropylatrazin ligger mellem 0,03 og 0,05. Grænseværdien for begge stoffer er 0,1 µg/l.

I monitoringsboring DGU 27.756-1 er der fundet metribuzin-desam-diket i 2013 og 2014 på hhv. 0,05 og 0,04 µg/l

Alene tilstedeværelsen af pesticider i boringerne viser, at pesticider benyttet i området omkring Horsens-Langholt Vandværk kan komme ned i grundvandet – uanset om de er godkendte eller forbudte – og de bør derfor ikke benyttes i kildepladszonen.

Aalborg Kommune vurderer, at arealanvendelsen på de pågældende matrikler, på trods af overholdelse af de generelle lovbundne krav til landbrugsdrift, udgør en væsentlig risiko for grundvandsressourcen i Langholt-området, således at der er risiko for, at pesticid- og nitratindholdet i grundvandsmagasinet vil stige yder-

ligere, og at kravene til drikkevandskvaliteten på sigt vil overskrides.

Aalborg Kommune vurderer derfor på baggrund af de konkrete tekniske, geologiske og forsyningsmæssige forhold, at det er nødvendigt at gennemføre de nævnte tiltag for at sikre vandforsyningen fra Horsens-Langholt Vandværk.

Der er i overensstemmelse med indsatsplanen formuleret en deklaration, der foreskriver den dyrkningsform, der i det konkrete indvindingsopland beregningsmæssigt vil medføre udvaskning af nitrat på 25 mg/l. 25 mg-deklarationen giver alene mulighed for at anvende arealerne til natur, skov, vedvarende græs, overdrev o. lign. uden anvendelse af gødning. Der er opstillet begrænsninger for græsningstrykket over året, svarende til målsætningen for nitrat-udvaskningen. I kildepladszonen er det desuden ikke muligt at benytte pesticider.

Aalborg Kommune ønsker at imødekomme lodsejers begæring om, at udvide gødnings- og pesticidforbuddet til at omfatte hele matrikel 14c Horsens By, Horsens.

Økonomi

Erstatningen til lodsejeren i forbindelse med tinglysning af dyrkningsdeklarationen finansieres af Vandsamarbejde Aalborg, Grundvand. Vandsamarbejde Aalborg, Grundvand sikrer ved regelmæssige tilsyn, at deklarationen overholdes. Vandsamarbejde Aalborg, Grundvand og Horsens-Langholt Vandværk er indsat som påtaleberettiget i deklarationen.

Betaling af erstatning for pålæg af rådighedsindskrænkningen på ejendommen efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a påhviler Horsens-Langholt Vandværk. Da vandværket er medlem af Vandsamarbejde Aalborg, Grundvand udbetales erstatningen af dette vandsamarbejde. Udbetalingen vil således ske inden for rammen af Aalborg Kommunes godkendte budget.

Bilag:

Kortbilag - Gravsholtvej 34

Udkast til Dyrkningsdeklaration - Gravsholtvej 34